
Szarbia, st. 14, gm. Koniusza, woj. małopolskie, AZP 101-59

Informator Archeologiczny : badania 34, 68-69

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

	<p>Materiał i dokumentacja są przechowywane w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.</p> <p>Badania nie będą kontynuowane.</p>
Sąsieczno , st. 1, gm. Obrowo, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 41-46/18	patrz: neolit
Strzegowa, Jaskinia Biśnik , gm. Wolbrom, woj. małopolskie	patrz: paleolit
Strzyżów , st. 25, gm. Horodło, woj. lubelskie, AZP 86-95	patrz neolit
Suraż , st. 37 i 41, gm. <i>loco</i> , woj. podlaskie, AZP 41-84/XXXVII i XLI	patrz: wczesna epoka żelaza
Szarbia , st. 7, gm. Koniusza, woj. małopolskie, AZP 101-59/66	patrz: neolit
SZARBIA , st. 14, gm. Koniusza, woj. małopolskie, AZP 101-59	<ul style="list-style-type: none"> • ślady budowli kultury lendzielskiej • grób kultury ceramiki sznurowej • cmentarzysko kultury mierzanowickiej z wczesnego okresu epoki brązu <p>Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone od czerwca do lipca pod kierownictwem Barbary Baczyńskiej (autorka sprawozdania, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Oddział w Krakowie). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 2 arów.</p> <p>Stanowisko zostało zlokalizowane w lutym tego roku, dzięki zgłoszeniu właścicieli pola państwa Samborków. Wizja lokalna przeprowadzona natychmiast przez pracowników IAiE PAN, Oddział w Krakowie, ujawniła istnienie niszczonego przez orkę cmentarzyska z wczesnego okresu epoki brązu. Na południowo-wschodnim stoku wzniesienia lessowego opadającego w kierunku doliny zalewowej Ropotka były widoczne szczątki ludzkich grobów. W wielu miejscach humus był już tak zerodowany, że wychodziła na powierzchnię skała lessowa i na jej tle rysowały się jamy grobowe o prostokątnych kształtach. Przeprowadzone badania powierzchniowe na całym wzniesieniu pokazały, że jest tu zlokalizowane olbrzymie cmentarzysko kultury mierzanowickiej. Opierając się na wcześniej przeprowadzonym szczegółowym rozpoznaniu terenu, wytyczono wykop, który ciął zachodni kraniec cmentarzyska, biegnąc od kulminacji wzgórza w dół.</p> <p>Odsłonięto powierzchnię 2,10 ara (30 x 7 m) tuż pod kulminacją. Liczba zlokalizowanych na tym obszarze obiektów przeszła najśmielsze oczekiwania, zarejestrowano bowiem 54 obiekty: 48 grobów i 6 dołków posłupowych. Większość odsłoniętych obiektów to groby płaskie, jamowe związane z kulturą mierzanowicką, tylko jeden grób o konstrukcji niszowej jest śladem pobytu na tym terenie ludności kultury ceramiki sznurowej.</p> <p>Ludność kultury mierzanowickiej grzebała zmarłych w jamach grobowych w owalnym lub prostokątnym kształcie, zorientowanych generalnie zachód-wschód z mniejszymi lub większymi odchyleniami na południe i północ. Zmarli spoczywali w grobach w pozycji embrionalnej, kobiety składano na boku lewym, z głową na wschód, mężczyzn na boku prawym z głową na zachód, twarze mieli w kierunku południowym, nogi i ręce podkurczone. Większość grobów była pojedyncza, ale w czterech jamach pochowano po 2 zmarłych.</p>

Szkielety odkrywano na różnych głębokościach, były takie, które wystąpiły tuż pod warstwą orną (gł. 20-30 cm), jak również złożone w jamach o głębokości 100 cm. W niektórych jamach grobowych obserwowano ślady używania ognia związane z rytuałami pogrzebowymi oraz ślady rytualnych zabiegów na szkieletach. Zmarłym składano do grobu ozdoby i narzędzia pracy. Najczęściej spotkaną ozdobą były paciorki wykonane z muszli małży rzecznych, połączone w sznury stanowiły ozdobę szyi (w jednym z grobów znaleziono aż 10 sznurów), służyły również jako ozdoba wykończająca pas. Znajdowano też zawieszki z muszli i zębów zwierzęcych, paciorki z kości i fajansu. Z kości zwierzęcych były wykonane szpile, najczęściej z rozszerzoną główką, rzadziej z główką profilowaną. W czterech grobach znaleziono ozdoby wykonane z brązu. Były to okrągłe zausznice drucikowate i zausznice w kształcie wierzbowego liścia oraz blaszki będące okuciami pasa. Narzędzia pracy występowały głównie w grobach męskich. Były to krzemienne grociki do strzał łuku, rzadziej krzemienne siekiery, topór kamienny, szydła kościane. Cmentarzysko było rozplanowane i pomimo olbrzymiego zagęszczenia tylko w jednym przypadku groby się przecinają. Jamy grobowe były ułożone rzędami biegnącymi z północnego wschodu na południowy zachód, w środkowej części wykopu zmienionej na południowy wschód-północny zachód, aby poniżej wrócić do poprzedniej orientacji. Obserwowano także w obrębie cmentarzyska strefy pochówku kobiet, mężczyzn i dzieci.

W grobie niszowym związanym z kulturą ceramiki sznurowej nie znaleziono w komorze głównej szkieletu.

Dołki posłupowe zarejestrowane na obszarze wykopu należy łączyć z dużą dozą prawdopodobieństwa z kulturą lendzielską. W rejonie ich występowania zarejestrowano niewielkie fragmenty ceramiki tej kultury. Po dokładnej analizie przestrzennej okazało się, że w obrębie tegorocznych wykopów zostały uchwycone narożniki dwóch domów słupowych.

Materiał i dokumentacja są przechowywane w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN, Oddział w Krakowie.

Szestno, st. II (Ptasia Wyspa), gm. Mrągowo, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 21-69/7

patrz: wczesna epoka żelaza

SZCZEPIDŁO, st. 18, gm. Krzymów, woj. wielkopolskie, AZP 57-41

- osada kultury mogiłowej

Wykopaliskowe badania archeologiczne, przeprowadzone od 3 do 22 września pod kierunkiem P. Makarowicza (Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznańskie Towarzystwo Prehistoryczne). Finansowane przez WKZ w Poznaniu.

Sztynwag, st. 4, gm. Grudziądz, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 31-44/28

patrz: neolit

Szynych, st. 13, gm. Grudziądz, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 31-44/28

patrz: paleolit

Święty Wojciech, st. 7, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/22

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu